

28 Şubat postmodern darbesi, Türkiye’de Müslümanların yaşadığı en travmatik olaylardan birisidir ve şüphesiz ki toplumda çok derin yaralar açtı. Kimi bu sorunları bizzat yaşadı, kiminin yakınları o baskıya maruz kaldı ve sonuçta toplumun büyük bir kesimi darbeden etkilendi.

Bugün İbn Haldun Üniversitesinde öğretim üyesi olarak görev yapan çok sayıda akademisyen de yakın tarihin utanç lekesi 28 Şubat sürecinde baskıyı yaşadı ve hikâyelerini anlattı. Her bir hikâye kendi içinde çok önemli ayrıntılar barındırıyor. İşte o öyküler...

“Cep telefonunun bile olmadığı bir zamanda binlerce insan bir anda toplandı.”

Başörtülü olduğumuz için üniversitenin kapısından geri çevrilince, “Neden girmiyorsunuz?” diye itiraz edip kapıda beklemeye başladık. Birinci başörtülü, ikinci başörtülü, üçüncü başörtülü derken grup büyüdükçe büyüdü. Bir grup doğal olarak nasıl büyür ve kitlelere dönüşür ona orada bizzat şahit oldum ne yazık ki... Herkes orada birbirine bakıyor ve “Ne yapacağız?” sorusunu soruyordu. “Ne yapalım, eve gidecek değiliz herhâlde. Bizi okula almadılar bugün, o zaman bu haksızlığı protesto edelim.” dedik. Sonra başka gruplar da bize dâhil oldu. Çok spontane bir şekilde toplandık. Sosyal medyanın olmadığı hatta doğru dürüst cep telefonlarının bile olmadığı 1997 yılında binlerce insan, bel-

li bir organizasyon olmaksızın hızla bir araya geldi. Metrelerce süren Beyazıt yürüyüşünün ilki o gün gerçekleşti. Sonra Edebiyat Fakültesinde bu yasak askıya alındı ve derslere girebildik ama diğer fakültelerde yasak devam etti. Yakın arkadaşlarımdan derslere girmeyerek okulu bırakmak zorunda kalanlar oldu. İleriki haftalarda bir yandan Edebiyat Fakültesinde derslerimize girdik, bir yandan da protestolara katılarak derse giremeyen arkadaşlarımızla destek verdik. Fakültemde yasak bir yıl askıya alındığında hiç bu kadar ders çalıştığımı hatırlamıyorum. O sene çok çalışıp alttan hiç ders bırakmadan mezun oldum. Benden sonra Edebiyat Fakültesine de yasak geldi ve bu zulüm şiddetlenerek büyüdü.

Betül Avcı - İbn Haldun Üniversitesi İslami İlimler Bölümü Öğretim Üyesi

Postmodern darbenin kapanmayan yaraları

“Başörtüsü mağduru olmak hangi tavrı seçerse seçsin kişiyi psikolojik olarak zorlayan bir şeydi”

28 Şubat döneminde Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde psikiyatri kliniğinde asistandım. Bir asistan olarak darbenin etkilerini derinden yaşadım. Daha sonra Şanlıurfa’da yardımcı doçent iken darbenin sonuçlarına tanık oldum. Asistanlığımda mesleğim gereği birçok 28 Şubat mağdurunun problemlerini dinleme ve psikolojik destek verme fırsatım oldu. Başörtüsü mağduru olmak hangi tavrı seçerse seçsin kişiyi psikolojik olarak zorlayan bir şey. Bu insanlar o dönemde büyük yaralar aldılar. Bir kuşak önemli oranda eğitim imkânlarından uzak kaldı, trajik hayatlar oluştu. Bazıları bunu yurt dışına giderek aşmaya çalıştı ama belli bir kuşakta, istediği potansiyeli yakalayamama hâli oluştu. Peruk seçeneği ile üniversiteye girmek de kimlikte bir zorlanma yarattı, kişilerin beden algısı, inançlarıyla çalışma, garip hissetme, dışlanmış hissetme gibi duygular oluşturdu. Sonuçta dindar bir kimliğiniz varsa üniversitede akademisyen olarak kalıp kalmama ile ilgili bir seçeneğiniz yoktu. Benim için söylenen klasik cümle şuydu: “Oldukça iyi ama dindar, o yüzden hiçbir şans yok.” Bundan dolayı İstanbul’da akademisyen olarak kal-

ma şansım yoktu. Şanlıurfa’da kendime yer bulmam da tamamen tesadüf. Benim bu sürece dair anlatacağım en önemli anılarımdan biri şu: Bir gün başhekim, enteresan bir şekilde beni odasına çağırdı, gittiğimde yanında dekan da vardı. Beni sorguya çekermişçesine toplantı masasına alıp karşıma geçtiler. Yakında bir beyin cerrahisi toplantısının olacağını oraya eşimle beraber davet edildiğimi söylediler. Memnuniyetle katılacağımı ifade ettim ama söylemek istedikleri şey aslında eşimin bu davete başını açarak gelmesiydi. Zira eşimin tesettürlü olduğunun istihbaratını almışlardı ve benim sorguya çekilir gibi çağrılmamın sebebi buydu aslında. Eşimin başını açarak gelmesini talep ettiler. Ben de o zaman ilginç bir şekilde dekan beye dedim ki: Size bir hikâye anlatayım. Ben evlenmek için eşimin peşinden çok koştum ve evlendiğimde bu kız başörtülüydü. Şimdi ben bir yerlere gelmek istiyorum ama onun başörtüsü beni hep engelliyor. Onun da açılmaya niyeti yok. ‘Hocam ne diyorsunuz boşanayım mı?’ dedim. Dekan beyin makul bir tarafı vardı. Şöyle bir baktı bana derin derin, ‘Oğlum git buradan!’ dedi. Sonrasında toplantıya gitmedim, onlar da meselemin üzerine düşmediler.”

Medaim Yanık - İbn Haldun Üniversitesi Psikoloji Bölüm Başkanı

“28 Şubat benim için erken büyüme demek”

Başörtüsü problemiyle ilk kez lise ikinci sınıfta yüzleştim. Emekli bir albay, Milli Güvenlik dersimize geleceği zaman başımızı açıp derse girmemiz istendi. Arkadaşların çoğu peruk takarak derse girmeyi tercih etti. Ben de dersden kaçmayı tercih ettim ilk zamanlar ama ne zamana kadar kaçacağım? Bu konuda aileme danışıyordum ama istemediğim cevaplar alıyordum. Babam sağ olsun normalde beni çok destekleyen bir insandır ama memurdu ve “Otoriteye itaat etmek gerekir bu seni aşan bir şey, dersine girmen gerekiyor.” dedi. Bu tarz gerilimlerle boğuşarak liseyi bitirdim. Ardından üniversite sınavına başörtüsüyle girememe krizini yaşadım. Ailemin bir beklentisi vardı benden. Babam, nasıl bir tercihte bulunacağımı bildiği için, “Sınava girmen lazım kızım, sakın aklından bile geçirme...” diyordu. Düşünüyorum da 28 Şubat, benim için erken büyüme demek. En sonunda sınava gecikmeli girdim. Sınav görevlisi, beni ikna odası gibi bir başka yere aldı ve klasik cümlelerle beni başımı açarak sınava girmeye etmeye ikna etmeye çalıştı. Sonrasında ben 20 dakika geç de olsa yanımda getirdiğim şapka gibi bir şeyi başörtümün üstüne takarak sınava girebilirdim. Fakat sınava kurallara uygun bir şekilde girmediğim gerekçesiyle sınavımın iptal olduğunu öğrendim. Asıl şoku o zaman yaşadım. ÖNDER ile irtibata geçtim. Avrupa’daki üniversitelere giriş için okul başarısı normalde çok önemlidir. Dernek yetkilileri, “Sen okul

birincisisin, 5.0 ortalaman var, muhakkak seni bir üniversite kabul eder, ille de sınav puanının olmasına gerek yok.” dediler. Ben de Viyana Üniversitesine başvurumu yaptım ama cevap gelmedi. Başörtülü okuyabileceğimi duyduğum Kıbrıs Yakın Doğu Üniversitesini tercih ettim. Yüzde yüz burslu olarak orayı kazandım ve Kıbrıs’a gittim. İngilizce hazırlığı atlayarak bölüme başladım. Bir dönem orada rahatça okudum fakat ikinci dönem orada da başörtüsü yasağı başladı. Güvenlik görevlileri kampüste bir kaçak kovalarmış gibi peşimde dolanıyorlardı. Suçluluk psikolojisiyle hep kaçarak sadece sınavlara giderek seneyi tamamladım. Viyana Üniversitesinden kabul alınca doğruca Viyana’nın yolunu tuttum, ÖNDER’in burslu öğrencisiydim. Cüzi bir bursla okuyacağım için orada da hazırlık sınıfıyla vakit öldürmemem gerekiyor diye düşündüm. Ve muafiyet sınavını geçerek hazırlık okumadan direkt bölüme başladım. Hakikaten çok zordu. Yetişkin olarak bir dil öğrendikten sonra o dille üniversite okumak cesaret işiymiş. İğneyle kuyu kazar gibi geçirdiğim bir üniversite hayatım oldu. Viyana Üniversitesinde birleşik eğitim programı vardı. Yani lisans ve yüksek lisans birlikte tamamlamak zorundaydım. Lisansı ve yüksek lisansı tamamlayarak 2010’da mezun oldum. Yurt dışındayken kendimi hiç oraya ait hissetmedim. İçimde hep ülkeme dönüp ülkeme hizmet etme düşüncesi vardı ama başörtüsü yasağından dolayı bunu yapamıyor olmak çok üzücüydü. Çok şükür şimdi o badireleri de atlattık.

Burcu Uysal - İbn Haldun Üniversitesi Psikoloji Bölümü Öğretim Üyesi

“Ülkemde okuyamamanın burukluğunu hep hissettim”

İlk defa lise ikinci sınıfta Milli Güvenlik dersine başörtüsü sebebiyle giremedim. Üniversite sınavına giriş süreci de çok stresliydi. Sınava iyi bir şekilde hazırlandım ama sınavda başıma ne geleceğine ilişkin en ufak bir fikrim yoktu. Benimle aynı yıl sınava giren ve başörtüleri nedeniyle sınavdan çıkarılan arkadaşlarım oldu, ancak ben bunu yaşamadım. Ama sınav sonrası puanlar açıklandığında, katsayı problemi ile karşı karşıya kaldım. Benim hayalim hep Boğaziçi Üniversitesi’nde okumaktı ama kırılan puanlarımızla bu mümkün değildi. Ne yapacağımı düşünüyordum. Bunun yanında başörtüsü problemi de vardı. Belki Elazığ’da Fırat Üniversitesini tercih edebilirdim ama orada da İlahiyat hariç tüm bölümlerde başörtüsü sorunu vardı. Duruma çare bulmak için ailemle birlikte uzun süre kara kara düşündük. Ardından İmam Hatip Lisesi Mezunları Derneği ÖNDER’in, imam hatip mezunu olan ve üniversite sınavında puanı katsayı sorunu nedeniyle düşürülen öğrencilere yardımcı olduğunu öğrendik. Derneğe müracaat ettim ve mülakata çağırıldım. Üniversite eğitimine dair ne düşündüğümü sordular. Ben de şu an için tek kriterimin başörtüsü problemi olmayan bir yerde okumak olduğunu söyledim. İstanbul’da bazı vakıf üniversitelerinde başörtüsü probleminin olmadığını söylediler. İstisnalarımız sonucu İstanbul’daki bu vakıf üniversitelerinden birinin İşletme bölümünü tercih edip kayıt yaptır-dım. Üniversiteye başladığımda kim-

se bize bir şey demiyordu ama her gün, “Acaba bugün bir şey olacak mı, herhangi bir yasağa maruz kalacak mıyız?” diye bir tedirginlik yaşıyordum. 2001 ekonomik krizi her şeyi değiştirdi. Ülke ekonomisini alt üst eden bu krizin ardından imam hatip mezunlarına burs verenlerin büyük kısmı bursları ödeyememeye başladı. Ekonomik krizden sonra dernek, bize, “Bu şartlarda okul ücretlerinizi ödeyemeyiz o yüzden yurt dışı alternatifini düşünüyoruz.” dedi. Biz de mecburen kabul ettik. Avrupa’da en uygun ve güvenli yerlerin başında gelen Viyana tercih edildi. Viyana’daki üniversiteye başvurular yapıldı, kabul edildik ve uçak biletlerimizi alıp yola çıktık. Heyecanlı bir serüvene adım atmıştık ve henüz çocuktuk. Aramızda yurt dışına ilk kez çıkanlar, uçağa ilk kez binenler ve yaşı 17 olan arkadaşlar vardı. Onlar ailelerinden muvafakat alarak yurt dışına çıkabildiler. Başörtülü öğrenciler olarak okula elimizi kolumuzu sallayarak girebiliyorduk. Bu bize çok güzel, aynı zamanda acı, bir o kadar da garip geliyordu. Kendi ülkemizde tedirginlikle girdiğimiz hatta giremediğimiz kapılar orada bize sonuna kadar açıldı. Orada toplumsal düzeyde yabancılardan çok hoşlanmazlar ama akademik ortamlarda çok ciddi sıkıntı yaşamazsınız. Hocalarımız genellikle anlayışlıydı ve bize akademik anlamda her konuda destek oluyorlardı. Üniversitede olumsuz bir olay yaşamadım ama başörtüsü ile eğitim hakkına ülkemizde sahip olamamanın burukluğunu hep hissettim.

Sümeyye Kuşakçı - İbn Haldun Üniversitesi İşletme Bölümü Öğretim Üyesi

